

UCHWAŁA NR 370. 64 2012
ZARZĄDU POWIATU W SIERPCU
z dnia 18 kwietnia 2012r.

w sprawie przedłożenia Radzie Powiatu oceny zasobów pomocy społecznej Powiatu Sierpeckiego

Na podstawie art. 32 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592, z późn.zm.), art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2009r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn.zm) oraz § 85 ust. 1 pkt 2, § 101 ust. 1 Statutu Powiatu Sierpeckiego z dnia 15 kwietnia 2011r. (Dz. Urz. Woj. Maz. z 2011r. Nr 78, poz. 2488) - uchwała się, co następuje:

§ 1.

1. Zatwierdza się ocenę zasobów pomocy społecznej Powiatu Sierpeckiego, w brzmieniu stanowiącym Załącznik do niniejszej uchwały.
2. Przedkłada się ocenę, o której mowa w ust.1 Radzie Powiatu w Sierpcu.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Zarządu.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd:

1. Jan Laskowski	- Przewodniczący
2. Marek Gąsiorowski	- członek
3. Sławomir Olejniczak	- członek
4. Wojciech Rychter	- członek
5. Krystyna Siwec	- członek

.....

Uzasadnienie
UCHWAŁY NR 370. 64.2012
ZARZĄDU POWIATU W SIERPU
z dnia 18 kwietnia 2012 roku

w sprawie przedłożenia Radzie Powiatu oceny zasobów pomocy społecznej Powiatu Sierpeckiego

Obowiązek sporządzenia oceny zasobów pomocy społecznej wprowadza art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2009r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn.zm). Ocena należy sporządzić w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek przedstawić ocenę Radzie Powiatu w terminie do 30 kwietnia każdego roku. Ocena wraz z rekomendacjami ma stanowić podstawę do planowania budżetu na rok następny.

Przewodniczący

mgr

STAROSTA
Jan Laskowski

Załącznik
do UCHWAŁY NR 370. 64.2012
ZARZĄDU POWIATU W SIERPCU
z dnia 18 kwietnia 2012

OCENA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ POWIATU SIERPECKIEGO

Opracowanie: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu

Sierpc, marzec 2012r.

Wstęp

Obowiązek sporządzenia Oceny zasobów pomocy społecznej wprowadza art. 16a ustawy z dnia 12 marca 2009r. o pomocy społecznej (Dz. U z 2009r. Nr 175, poz. 1362 z późn.zm.), zwana dalej ustawą.

Ocenę należy sporządzić w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Przedstawiając zasoby należy omówić infrastrukturę, kadre, organizacje pozarządowe i nakłady finansowe na zadania pomocy społecznej (bez względu na podmiot finansujący) oraz scharakteryzować osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej, rodzaje ich problemów i ich rozkład ilościowy. Powinna więc obejmować cały teren powiatu, wszystkie jednostki i całość finansów, z tym, że ustawa nakłada obowiązek zarówno na gminy, powiaty i samorządy województwa, jest więc oczywistym, że każdy samorząd we własnym zakresie analizuje swoje zasoby, korzystając w razie potrzeby z oceny zasobów jednostki wyższego szczebla samorządu. Ten sposób zbierania i analizy danych pozwoli poszczególnym realizatorom na rzetelne poznanie swojego terenu (gminom – będącym najbliższym mieszkańców i zaspokajającym ich najpilniejsze potrzeby, powiatom – realizującym zadania o charakterze ponadgminnym) zaś realizatorom na szczeblu województwa na podsumowanie, zebranie wszystkich informacji i stworzenie całościowego obrazu pomocy społecznej.

Ocenę zasobów pomocy społecznej ustawodawca nakazuje sporządzić głównie na potrzeby najwyższych organów władzy samorządowej, a więc rad gmin, rad powiatów i sejmików wojewódzkich. Sporządzona ocena ma więc być zasobem wiedzy o danym terenie, możliwościach i potrzebach, z której radni mają korzystać pracując nad budżetem jednostki samorządu, a więc tym samym kształtując sytuację społeczną na swoim terenie.

Aby zdać sobie sprawę ze struktury i organizacji pomocy społecznej oraz z tego, co obejmuje sporządzona Ocena zasobów pomocy społecznej powiatu, a co zawierają Oceny zasobów gmin, poniżej przedstawiono zadania i obowiązki poszczególnych szczebli samorządu:

Zadania własne gmin i zlecone z zakresu administracji rządowej realizowane przez gminę zapisane w art. 17 i 18 ustawy:

- 1) opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- 2) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 3) udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- 4) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- 5) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- 6) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;
- 7) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;
- 8) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- 9) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- 10) praca socjalna;

- 11) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 12) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- 13) dożywianie dzieci;
- 14) sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- 15) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- 16) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 17) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 18) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- 19) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- 20) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- 21) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- 22) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- 23) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- 24) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 25) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach.
- 26) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 27) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- 28) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 29) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 30) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a;
- 31) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którzy uzyskali zgodę na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 32) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Do zadań powiatu należy (art. 19 i 20 ustawy):

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami;
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;

- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;
- 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, mających trudności w integracji ze środowiskiem;
- 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób;
- 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu;
- 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- 14) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej;
- 15) utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- 16) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
- 17) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 18) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- 19) udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej;

Do zadań samorządu województwa należy (art. 21 ustawy):

- 1) opracowanie, aktualizowanie i realizacja strategii wojewódzkiej w zakresie polityki społecznej będącej integralną częścią strategii rozwoju województwa obejmującej w szczególności programy: przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, wyrównywania

- szans osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, współpracy z organizacjami pozarządowymi – po konsultacji z powiatami;
- 2) organizowanie kształcenia, w tym prowadzenie publicznych szkół służb społecznych oraz szkolenia zawodowego kadr pomocy społecznej;
 - 3) rozpoznawanie przyczyn ubóstwa oraz opracowywanie regionalnych programów pomocy społecznej wspierających samorządy lokalne w działaniach na rzecz ograniczenia tego zjawiska;
 - 4) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie pomocy społecznej;
 - 5) organizowanie i prowadzenie regionalnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
 - 6) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
 - 7) sporządzanie oceny, o której mowa w art. 16a, na podstawie ocen sporządzonych przez gminy i powiaty z obszaru województwa, uwzględniającej kwestie i problemy społeczne wynikające z przyjętej strategii wraz z projektami i przekazanie ich właściwemu wojewodzie do dnia 31 lipca każdego roku;
 - 8) utworzenie i utrzymanie regionalnego ośrodka polityki społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Mimo, że ocenę zasobów nakazuje sporządzić ustawa o pomocy społecznej musimy sobie zdawać sprawę, że jednostki organizacyjne samorządów realizują jeszcze wiele innych zadań, wynikających choćby z ustaw:

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 0 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r. Nr 43, poz. 225, z późn. zm.).

Wszystkie te ustawy mimo, że są aktami odrębnymi zawierają zadania dla samorządów o charakterze wpisującym się w działalność pomocową, należy je więc analizować jako element pomocy społecznej.

Dane o sytuacji demograficznej (stan na 31 grudnia 2011r.)

Powiat Sierpecki jest terenem o charakterze wiejskim. Składa się z siedmiu gmin (sześciu wiejskich, jednego miasta) i zajmuje powierzchnię ponad 85 tysięcy km². Według GUS liczba mieszkańców faktycznie zamieszkujących powiat sierpecki wynosiła:

Liczba mieszkańców faktycznie zamieszkujących powiat sierpecki¹

	2009	2010	2011
Ogółem	53 028	54 516	54 271
Kobiety	27 191	27 830	27 764
Mężczyźni	25 837	26 686	26 507

Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 21,4%, w wieku produkcyjnym 62,2%, zaś w wieku poprodukcyjnym 16,5%. Powyższy podział nie odbiega znacząco od danych ogólnopolskich: w ostatnich latach obserwowany jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat i więcej, kobiety 60 lat i więcej), których udział w ogólnej populacji obecnie wynosi ok. 16,9% (w 2000 r. – prawie 15%, a w 1990 r. niespełna 13%). W nadchodzących latach wystąpi przyspieszenie procesu starzenia się ludności. W perspektywie do 2015 r. liczba ludności Polski w wieku emerytalnym może osiągnąć ponad 19%. Coraz mniej korzystne stają się proporcje między poszczególnymi grupami wieku ludności – co obrazuje malejący (na niekorzyść grupy wieku przedprodukcyjnego) współczynnik obciążenia demograficznego. Obecnie w kraju na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 55 osób w wieku nieprodukcyjnym, zaś w powiecie 60,8 (wiek nieprodukcyjny to 0-17 lat, i powyżej 60/64 lat).²

Z prognoz GUS wynika, że liczba ludności powiatu będzie się zmniejszać³.

Prognozy liczby ludności powiatu sierpeckiego⁴

Prognoza na rok	Liczba ludności ogółem	Liczba ludności miasta Sierpc	Liczba ludności w wieku 0-19	Liczba ludności w wieku 65 lat i więcej
2012	52446	18807	12331	7490
2015	51705	18905	11583	8024
2020	50320	19016	10809	9051
2025	48607	18993	10274	10290
2030	46507	18820	9272	10980
2035	44098	18539	8005	11357

Z analizy powyższych danych można wywnioskować, że zwiększać się będzie udział w społeczności osób w wieku powyżej 65 roku życia, zaś zmniejszać się będzie liczba dzieci i młodzieży.

¹ Formularz oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2011 dla powiatu sierpeckiego – formularz narzędzia systemu teleinformatycznego GSAC

² Podstawowe informacje o rozwoju demograficznym Polski w latach 2000 – 2010, Główny Urząd Statystyczny, Materiał na konferencję prasową w dniu 28 stycznia 2011 r.

³ opracowanie własne na podstawie: Dane dla jednostki podziału terytorialnego, kategoria Ludność Powiat Sierpecki GUS, BDL data dostępu 26.03.2012r.

⁴ Bilans ludności sporządzany jest dla dwóch kategorii przebywania ludności: 1) faktycznie zamieszkałej, 2) zameldowanej na pobyt stały, różnicę między tymi kategoriami zamieszkania stanowi saldo (+/-) ludności zameldowanej na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące).

Dane o sytuacji społeczno – gospodarczej

Gospodarka powiatu jest bezpośrednio związana z rolnictwem. Jej podstawą jest produkcja rolno – spożywcza (uprawy zboża, ziemniaków, hodowla trzody chlewnej i bydła). Według danych powszechnego spisu rolnego z 2002 w powiecie w tym czasie istniało 4768 gospodarstw rolnych powyżej 1 ha. Średnia powierzchnia gospodarstw w powiecie wynosi 8 – 11ha. Żyzne gleby, małe zanieczyszczenia środowiska, korzystne warunki klimatyczne sprzyjają rozwojowi rolnictwa i związanego z nim przemysłu rolno – spożywczego.⁵

Powiat cechuje bardzo niski współczynnik urbanizacji – 34,9%, przy współczynniku wojewódzkim 64,7%.⁶

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych⁷

podmioty gospodarki narodowej ogółem	3055
sektor publiczny - ogółem	170
sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	113
sektor publiczny - spółki handlowe	5
sektor prywatny - ogółem	2885
sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2418
sektor prywatny - spółki handlowe	86
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	11
sektor prywatny - spółdzielnie	23
sektor prywatny - fundacje	5
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	129

Podmioty gospodarcze w latach 2009 - 2011

Liczba ogółem zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu	2 961	3 109	3 055
Liczba spółdzielni socjalnych ogółem działających na terenie powiatu	0	0	0

Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON daje nam 39 pozycję w rankingu 42 wszystkich powiatów województwa mazowieckiego.⁸

Nie funkcjonuje na naszym terenie żaden podmiot ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, centrum integracji społecznej, klub integracji społecznej, zakład aktywności zawodowej, fundacja powołana dla realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych), które coraz częściej są traktowane jako jedno z głównych narzędzi w walce z wykluczeniem społecznym w kraju. Funkcjonuje pięć zakładów pracy chronionej.

⁵ Badanie specyfiki bezrobocia w wybranych powiatach województwa mazowieckiego, w zakresie stanu obecnego, perspektyw rozwoju sytuacji na lokalnych rynkach pracy oraz wniosków dla polityki rynku pracy, Realizacja: MillwardBrown SMG/KRC, 2009

⁶ Mazowieckie Obserwatorium Rynku Pracy, WUP w Warszawie, 2010

⁷ opracowanie własne na podstawie: Dane dla jednostki podziału terytorialnego, kategoria Podmioty gospodarcze Powiat Sierpecki GUS, BDL, data dostępu 26.03.2012r.

⁸ Powiat Sierpecki na tle pozostałych powiatów w województwie - Statystyczne Vademecum Samorządowca (SVS) 2011, GUS, data dostępu 26.03.2012r..

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie wyniosło w 2010r. brutto 2812,38 zł. co daje w relacji do średniej krajowej (Polska=100) 81,9%.⁹

Negatywnym zjawiskiem występującymi od wielu lat na terenie powiatu jest stosunkowo wysoki bezrobocie. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2011 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wyniosła 4353 osoby, w tym 2320 kobiet. Począwszy od 2009r. liczba bezrobotnych ma tendencję rosnącą. Również i te wskaźniki są negatywne dla powiatu i osiągają wartości wyższe niż w województwie i kraju - stopa bezrobocia w powiecie na koniec 2011r. 22,9%, województwo mazowieckie – 9,9%, Polska 12,5%. Zwraca uwagę niezwykle wysoki udział zarejestrowanych w PUP osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku – 3611, co daje wskaźnik 83%. Ponad 50% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby w wieku do 34 lat. Ponad 57% stanowią osoby długotrwale bezrobotne.

Infrastruktura społeczna¹⁰

SZPITALE		
Łóżka w szpitalach ogólnych		
łożka w szpitalach ogólnych ¹¹	łożko	195
PLACÓWKI AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ¹²		
Zakłady opieki zdrowotnej		
ogółem	ob.	24
publiczne	ob.	6
niepubliczne	ob.	18
praktyki lekarskie w miastach	--	3
praktyki lekarskie na wsi	--	3
Placówki podległe samorządowi terytorialnemu		
przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie	ob.	6
APTEKI I PUNKTY APTECZNE		
apteki	ob.	12
punkty apteczne	ob.	5
Apteki - wskaźniki		
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	4399
KADRA MEDYCZNA		
personel pracujący		
lekarze	osoba	122
lekarze dentyści ogółem	osoba	9
Pielęgniarki i położne		
pielęgniarki		
ogółem (łącznie z mgr)	osoba	205
mgr	osoba	11
położne		
ogółem (łącznie z mgr)	osoba	28

⁹ Bank Danych Lokalnych na 2011, GUS

¹⁰ opracowanie własne na podstawie: Dane dla jednostki podziału terytorialnego 2010, Powiat Sierpecki GUS, BDL data dostępu 26.03.2012r.

¹¹ co w porównaniu do średniej wojewódzkiej liczby łóżek na 10tys. mieszkańców (100) daje wskaźnik 80,1 - Statystyczne Vademecum Samorządowca (SVS) 2011, GUS, data dostępu 26.03.2012r..

¹² Liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca w powiecie przekracza średnia wojewódzką (100) i wynosi 133,2 Statystyczne Vademecum Samorządowca (SVS) 2011, GUS, data dostępu 26.03.2012r.

EDUKACJA I WYCHOWANIE

Placówki wychowania przedszkolnego		
przedszkola bez specjalnych	ob.	7
przedszkola specjalne	ob.	0
oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	ob.	19
zespoły wychowania przedszkolnego bez specjalnych	ob.	0
punkty przedszkolne bez specjalnych	ob.	4
Miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego		
przedszkola bez specjalnych	msc	562
przedszkola specjalne	msc	0
zespoły wychowania przedszkolnego bez specjalnych	msc	0
punkty przedszkolne bez specjalnych	msc	70
Szkoły podstawowe		
szkoły podstawowe ogółem, w tym:	ob.	23
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	ob.	22
szkoły podstawowe specjalne dla dzieci i młodzieży	ob.	1
szkoły podstawowe ogółem - uczniowie	osoba	3638
Szkoły gimnazjalne		
gimnazja ogółem, w tym:	ob.	12
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	ob.	11
gimnazja dla dzieci i młodzieży specjalne	ob.	1
gimnazja dla dorosłych	ob.	0
gimnazja ogółem - uczniowie	osoba	2102
Szkoły zasadnicze		
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne	ob.	1
ponadgimnazjalne szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne - uczniowie	osoba	24
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych	ob.	3
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	342
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne	ob.	1
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży specjalne - uczniowie	osoba	16
ponadgimnazjalne zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych	ob.	0
ponadpodstawowe szkoły zasadnicze dla dorosłych - uczniowie	osoba	0
Licea ogólnokształcące		
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych	ob.	4
licea ogólnokształcące ponadgimnazjalne dla młodzieży bez specjalnych - uczniowie	osoba	891
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych	ob.	4
licea ogólnokształcące ponadpodstawowe dla dorosłych - uczniowie	osoba	124
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych	ob.	1
uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych - uczniowie	osoba	11
Szkolnictwo policealne		
szkoły policealne dla dorosłych	ob.	3
szkoły policealne dla dorosłych - uczniowie	osoba	168

KULTURA FIZYCZNA, SPORT I REKREACJA

Kluby sportowe łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS	szt	17
sekcje sportowe	szt	41
członkowie	osoba	1380
ćwiczący ogółem	osoba	1316
mężczyźni	osoba	870
kobiety	osoba	446
ćwiczący do lat 18 ogółem	osoba	1126
chłopcy	osoba	691
dziewczęta	osoba	435
trenerzy	osoba	12
instruktorzy sportowi	osoba	34
inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	osoba	9
Obiekty sportowe (dane nie uwzględniają sal gimnastycznych i boisk przyszkolnych)		
stadiony obiekty ogółem	ob.	2
boiska do gier wielkich obiekty ogółem	ob.	6
obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	ob.	1
boiska uniwersalne-wielozadaniowe obiekty ogółem	ob.	2
obiekty dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych	ob.	2
Biblioteki		
biblioteki i filie	ob.	18
księgozbiór	wol.	244485
czytelnicy w ciągu roku	osoba	9506
punkty biblioteczne ogółem	ob.	2
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	4
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	2
Biblioteki - wskaźniki		
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	2639
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	4631,6
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności ¹³	osoba	180
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	18,7
KINA		
Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych ogółem	osoba	0,00
MUZEA		
muzea łącznie z oddziałami	ob.	1
zwiedzający muzea i oddziały	osoba	67256
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: wejście do budynku	ob.	1
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich: udogodnienia wewnątrz budynku	ob.	1
Imprezy oświatowe w muzeach		
odczyty/prelekcje/spotkania	szt	10

¹³ liczba czytelników korzystających z bibliotek publicznych klasyfikuje Powiat Sierpecki na 5 miejscu wśród 42 powiatów województwa mazowieckiego, Statystyczne Vademecum Samorządowca (SVS) 2011, GUS, data dostępu 26.03.2012r.

koncerty	szt	15
konkursy	szt	5
imprezy plenerowe	szt	14
lekcje zajęcia	szt	463
sesje i seminaria naukowe/sympozja	szt	3

Instytucje bezpieczeństwa wewnętrznego czyli związane z ochroną porządku prawnego, życia i zdrowia obywateli oraz majątku narodowego przed bezprawnymi działaniami oraz skutkami klęsk żywiołowych, katastrof naturalnych i awarii technicznych to na terenie powiatu: Komenda Powiatowa Policji w Sierpcu, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej. W ramach podsystemu bezpieczeństwa powszechnego wymieniany są również niejednokrotnie służby sanitarne, u nas Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna.

Zasięg działania posterunków Policji:

- Wydział Prewencji Komendy Powiatowej – obszar Miasta Sierpc i Gminy Sierpc;
- Posterunek Policji w Gozdowie oraz Zespół Prewencji w Mochowie - obszar gminy Gozdowo, obszar gminy Mochowo
- Posterunek Policji w Zawidzu – obszar gminy Zawidz;
- Posterunek Policji w Rościszewie oraz Zespół Prewencji w Szczutowie - obszar gminy Rościszewo i gminy Szczutowo.

W mieście Sierpc oraz na terenie gminy Gozdowo funkcjonuje Straż Miejska/Gminna.

W przypadku służb ratowniczo – gaśniczy funkcjonują jeszcze ochotnicze straże pożarne, ale tylko 9 z nich jest włączonych w Krajowy System Ratowniczo Gaśniczy

Organizacje pozarządowe

Przykłady organizacji pomocowych figurujących w rejestrze Powiatu (funkcjonujących w obszarze polityki społecznej):

- 1) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Samodzielne Koło w Sierpcu
- 2) Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane, ich Opiekunów i Przyjaciół w Sierpcu
- 3) Rodzinny Klub Abstynenta "Przystań" w Sierpcu
- 4) Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe w Sierpcu
- 5) Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Sierpcu
- 6) Stowarzyszenie osób z uszkodzonym słuchem i wadami wymowy oraz ich przyjaciół z siedzibą "Słyszę i mówię" w Sierpcu
- 7) Sierpeckie Stowarzyszenie Osób Chorych na Raka "Szansa na Życie"
- 8) Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Sierpc
- 9) Stowarzyszenie "Serce - sercu" w Ligowie
- 10) Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Powiatowe „Nadzieja”
- 11) Sierpeckie Stowarzyszenie „Mama”
- 12) Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Inwalidów „Grono” w Szczutowie
- 13) Stowarzyszenie Pomoc Wzajemna w Zawidzu

Powiat rokrocznie realizuje program współpracy z organizacjami pozarządowymi, uruchamia konkursy dla organizacji pozarządowych, które mogą konkurować o wsparcie realizacji zadań w różnych zakresach, m.in. ochrony i promocji zdrowia, przeciwdziałania patologiom, działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Podział środków w konkursie powiatowym 2011:

- Priorytet I. Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu – kwota 65 000zł.
- Priorytet II. Kultura ,sztuka, ochrona dóbr kultury i tradycji – kwota 4 000zł.
- Priorytet III. Ochrona i promocja zdrowia oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym; działania na rzecz osób niepełnosprawnych – kwota 5 000zł.

– Priorytet V. Zadania ratownictwa górskiego i wodnego – kwota 4 000zł.

Zwraca uwagę bardzo duża dysproporcja w wykorzystaniu środków powiatowych na upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, w porównaniu z innymi zadaniami, aczkolwiek propagowanie sprawności fizycznej też bywa zaliczane do polityki społecznej. Dla organizacji działających typowo w sferze socjalnej przeznaczono 6,4% ogółu środków (w roku ubiegłym 7%)¹⁴. Powiat nie zleca zadań organizacjom pozarządowym. Na usprawiedliwienie można podać, że ta cecha naszego samorządu jest zgodna z badaniami ogólnopolskimi stanu współpracy organizacji pozarządowej i samorządów: „nierówność stron przejawia się na przykład w trudnej do usprawiedliwienia dysproporcji między różnymi obszarami współpracy. Na przykład 80,5% samorządów deklaruje współpracę w sferze sportu i kultury fizycznej – później długo, długo nie ma nic, a kolejne obszary współpracy to: kultura (37,5% wskazań), ochrona zdrowia (30,1% wskazań), pomoc społeczna (28,7% wskazań). Inny przejaw nierówności stron to przedkładanie przez samorządy zlecenia organizacjom pozarządowym zadań publicznych w formie wspierania (czyli częściowego dofinansowania działań, które wykonują one na rzecz samorządów) nad powierzaniem (czyli przekazywaniem organizacjom zadań wraz z całościowym dofinansowaniem).”¹⁵

Z opracowania portalu *mojapolis* wynika, że pod względem liczby funkcjonujących organizacji pozarządowych, na 379 wszystkich powiatów Powiat Sierpecki zajmuje 323 miejsce.¹⁶

Dane o korzystających z pomocy społecznej w powiatowych jednostkach organizacyjnych

Z racji realizowanych zadań przez powiatowe jednostki pomocy społecznej, diametralnie różnych od zadań gminnych ośrodków pomocy społecznej, różnią się więc też odbiorcy usług świadczonych przez PCPR. W obrębie grupy odbiorców można wyróżnić kilka grup w miarę jednorodnych: niepełnosprawni, dzieci pozbawione opieki, rodziny zastępcze. Bardziej zróżnicowana jest grupa klientów korzystających z usług poradnictwa specjalistycznego, szczególnie prawnego.

Odwołując się do powodów przyznawania pomocy zawartych w ustawie można wymienić następujące powody świadczenia pomocy przez PCPR: niepełnosprawność, sieroctwo, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

W ramach realizacji zadania zleconego – orzecznictwa pozarentowego, klientami funkcjonującego w ramach PCPR Powiatowego zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności są osoby chore, które potrzebują orzeczenia o niepełnosprawności do celów związanych z podjęciem pracy, uzyskaniem świadczeń pomocy społecznej czy korzystania z ulg i uprawnień (np. ułatwień w ruchu drogowym). Uzyskanie orzeczenia nie jest uwarunkowane spełnieniem innych wymagań i kryteriów, poza złożeniem wniosku wraz z dokumentacją medyczną.

Powiatowy Zespół rozpatrując wnioski składane przez zainteresowanych wydaje postanowienia i orzeczenia (w trybie przewidzianym Kodeksem postępowania Administracyjnego).

¹⁴ <http://www.sierpc.starostwo.gov.pl/?trec=434> – data dostępu 08.03.2012r.

¹⁵ G. Makowski „Jak poprawić jakość współpracy między organizacjami pozarządowymi a administracją samorządową?” w „Analizy i opinie” Nr 129, Instytutu Spraw Publicznych 01.2012.

¹⁶ profile obszarów – www.mojapolis.pl data dostępu 23.01.2012

W roku 2011 Zespół rozpatrzył 1.726 spraw w postaci wydanych orzeczeń.

liczba wydanych orzeczeń – dorośli ogółem 1.474	
✓ z określeniem stopnia niepełnosprawności	1382
✓ o odmowie wydania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności	71
✓ o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	21
liczba wydanych orzeczeń – dzieci ogółem 252	
✓ o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych	171
✓ o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych	77
✓ o odmowie ustalenia niepełnosprawności	4

Wydano też 393 legitymacji potwierdzających niepełnosprawność:

Wyszczególnienie		Liczba
✓ Legitymacje wydane osobom przez 16 rokiem życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności		68
✓ Legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o niepełnosprawności		325
✓ Legitymacje wydane osobom po 16 roku życia na podstawie ważnych orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień		0
Ogółem		393

W ramach zadań realizowanych na podstawie ustawy ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011, Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) załatwiane są wnioski osób posiadających ważne i aktualne orzeczenie o niepełnosprawności (lub równoważne) o dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. W tym przypadku oprócz tego głównego warunku posiadania orzeczenia, bierze się pod uwagę kryterium dochodowe wnioskodawców.

Udzielone dofinansowania:

Zadanie	Liczba złożonych wniosków	Kwota wnioskowana	Liczba załatwionych pozytywnie	Kwota przyznanych dofinansowań
✓ Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	428	274815zł.	424	274190zł.
✓ Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych	146	X	40	32180zł.
✓ Dofinansowanie likwidacji barier funkcjonalnych	68	230467zł.	29	65724zł.

W ramach zadania własnego – zapewnienie opieki dzieciom w rodzinach zastępczych zrealizowano wypłacanie pomocy finansowych na podstawie decyzji administracyjnych oraz udzielano świadczeń niepieniężnych w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego.

- ✓ liczba rodzin spokrewnionych z dzieckiem, którym przyznano świadczenie – 63,
- ✓ liczba wypłaconych świadczeń rodzinom spokrewnionym – 918,
- ✓ liczba rodzin niespokrewnionych z dzieckiem, którym przyznano świadczenie – 3,
- ✓ liczba wypłaconych świadczeń rodzinom niespokrewnionym – 72,

- ✓ liczba rodzin zawodowych – 1,
- ✓ liczba wypłaconych świadczeń rodzinom zawodowym – 60,
- ✓ liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych:
 - spokrewnionych – 83,
 - niespokrewnionych – 6,
 - zawodowych – 6
- ✓ liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów - 9
- ✓ liczba rodzin zastępczych na terenie innych powiatów, w których przebywają dzieci pochodzące z terenu powiatu sierpeckiego - 8.

W ramach zapewnienia opieki i wychowania dzieciom w placówkach opiekuńczo – wychowawczych podpisywane są porozumienia z innymi powiatami, na terenie których funkcjonują placówki i tam umieszczane są dzieci.

- ✓ liczba dzieci przebywających w placówkach – 31,

W ramach pomocy udzielanej pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo – wychowawcze i inne całodobowe placówki opieki i wychowania wypłacano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki na podstawie decyzji administracyjnych:

- ✓ liczba pełnoletnich wychowanków, którym przyznano świadczenia – 40,
- ✓ liczba wypłaconych świadczeń (pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie, pomoc na usamodzielnienie) – 348,

W ramach realizacji zadania: ustalanie odpłatności rodziców biologicznych i opiekunów prawnych za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych analizowano sytuacje rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, w sumie badano sytuację 86 rodzin.

W ramach udzielania świadczeń niepieniężnych udzielono pomocy:

- ✓ w postaci pracy socjalnej – 295,
- ✓ w postaci poradnictwa specjalistycznego – 351,
- ✓ w postaci uczestnictwa w grupie wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – 10,
- ✓ w postaci uczestnictwa w warsztatach dla rodziców – 12
- ✓ w postaci uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie – 10,
- ✓ praca socjalna w ramach kontraktu socjalnego (w ramach projektu współfinansowanego ze środków EFS) - 40,
- ✓ w ramach prowadzenia mieszkań chronionych udzielono pomocy (użytkowanie mieszkań) pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych – 3,
- ✓ w ramach prowadzenia domu pomocy społecznej liczba miejsc w dps – 70,
- ✓ liczba osób umieszczonych w dps – 64.

Podsumowując, liczba osób, którym udzielono pomocy, przyznano świadczenia wyniosła:

Liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne	639
Liczba osób, którym przyznano świadczenia niepieniężne	2848

Nakłady finansowe na realizację zadań:

- wydatki na realizację orzecznictwa pozarentowego - 148341 zł.; funkcjonowanie Zespołu jest finansowane ze środków Wojewody Mazowieckiego w ramach dotacji celowej,
- wydatki na realizację rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych – 367108zł., zadania są finansowane ze środków PFRON, przyznawanych Powiatowi przez Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (fundusz celowy),

- wydatki na realizację rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych – 367108zł., zadania są finansowane ze środków PFRON, przyznawanych Powiatowi przez Zarząd Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (fundusz celowy),
- wydatki na prowadzenie usług specjalistycznego poradnictwa – 103360zł., środki własne Powiatu,
- wydatki na prowadzenie programu korekcyjno – edukacyjnego (w ramach dotacji Wojewody) – 12000zł.
- kwota przyznanych świadczeń na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie spokrewnionej - 577036 zł., środki własne Powiatu,
- kwota przyznanych świadczeń na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie niespokrewnionej – 59292zł., środki własne Powiatu,
- kwota przyznanych świadczeń na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinie zawodowej – 30595zł., środki własne Powiatu,
- wynagrodzenie wypłacone rodzinie zawodowej – 18776zł., środki własne Powiatu,
- wydatki na dzieci umieszczone w placówkach na terenie innych powiatów na podstawie podpisanych porozumień - 890.500,57 zł., środki własne Powiatu,
- wydatki na dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów na podstawie podpisanych porozumień – 81.735,46 zł., środki własne Powiatu,
- kwota wypłaconych świadczeń (pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na zagospodarowanie, pomoc na usamodzielnienie) – 168333zł., środki własne Powiatu,
 - wydatki na realizację projektu „Z Wami – dla Was” – współfinansowanego ze środków EFS (kwota dofinansowania) – 313250zł.

Koszty prowadzenia i utrzymania powiatowych jednostek pomocy społecznej:

- koszt utrzymania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – 413274zł.
- prowadzenie Domu Pomocy Społecznej – 1439493.

Kadra powiatowych jednostek pomocy społecznej

– Dom Pomocy Społecznej - liczba osób zatrudnionych - 54, z tego:

- ✓ kierujący – 1,
- ✓ prowadzący działalność opiekuńczo – terapeutyczną – 28,
- ✓ prowadzący działalność medyczno - rehabilitacyjną – 7,
- ✓ administracyjni – 3,
- ✓ gospodarczy i obsługi – 15,

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – liczba zatrudnionych - 11, z tego:

- ✓ kierujący – 1,
- ✓ pracownicy socjalni – 3,
- ✓ specjalista pracy z rodziną – 1,
- ✓ pozostali pracownicy – 6.

